



Othello IVO VAN HOVE / TONEELGROEP AMSTERDAM FOTO CHRIS VAN DER BURGH

als een hitsige stoeipoes doezelend te wachten op de dingen die komen gaan. Het spel lijkt de bedoelingen van de makers te banaliseren. De geloofwaardigheid van de liefde tussen Desdemona en Othello wordt er door al die ingrepen immers niet geloofwaardiger op. Zeker niet in een voorstelling die rondreist onder het motto: 'Kan liefde de wereld redden?'

En dan is er Jago, de stokebrand die het liefdesvuur tussen de generaal en zijn lief tot een verzegend vuur van jaloezie opstookt. Hij wordt hier gespeeld door de betrekkelijk jonge acteur Roeland Fernhout. Een paar weken voor de première vertelde hij in een televisiediscussie met enkele andere Jago-vertolkers dat er op de repetities bovenal gezocht werd naar eerlijkheid, waarheid en geloofwaardigheid, in de zin dat Jago *niet* liegt (terwijl iedereen weet dat hij *wel* liegt, en dan nog wel aan de

lopende band). Eén van Fernhouts gesprekspartners was Pierre Bokma, die acht jaar geleden ook bij Toneelgroep Amsterdam Jago neerzette als een gefrustreerde militaire vakman, die hels is geworden omwille van een gemiste promotie. Bokma riposteerde dat de acteur het zichzelf met zo'n benadering wel erg moeilijk maakt, omdat hij in feite iemand moet spelen met een soort cognitieve afwijking of een meervoudige persoonlijkheidsstoornis.

En inderdaad, Roeland Fernhout is in de voorstelling nog het dichtst uitgekomen bij een interpretatie van Jago als een paranoïde schizofreen die heilig is gaan geloven in zijn eigen leugens. Fernhout speelt de rol met een vreemd afgeknepen stem die af en toe uit de bocht giert. Deel van de interpretatie, of uitdrukking van onzekerheid? Ik kwam er, toen ik de ondertussen bejubelde voorstelling een week na de première zag,

niet achter. In het geheel van de vertelling werkte Fernhouts interpretatie voor mij in ieder geval niet. Binnen die vertelling staat misschien weinig onomstotelijk vast, maar één ding wél: Othello gaat kapot aan de hem aangeblazen waandenkebeelden. En die waandenkebeelden ontstaan door Jago's berekenende vorm van gek-maken-de verbale manipulatie. Maak je van Jago een schreeuwerige frustraat, die zijn eigen zieke fantasieën voor waarheid is gaan houden, dan stort Shakespeares massieve bouw-*werk* in, omdat *twee* getroebleerde types als het ware tegen elkaar staan op te bieden, terwijl in de vertelling juist de satanische leugenaar Jago ervoor zorgt dat het Othello is die de controle verliest en getroebleerd raakt. Jago speelt een spel, wat heet: hij speelt hoog spel (en maakt daarbij ei zo na enkele fouten, die hij terstond herstelt). Hij is geen schizofreen, maar een sadist.

Van Hove en Bouazza wilden Othello terug in het centrum van de handeling van het stuk. Dát is gelukt. Hans Kesting speelt de Moor als een aandoenlijke kleur-ling, die volkomen overwacht tegen het plafond van zijn geassimileerde gedrag aanstoot, en dat ook nog op het terrein waarop hij, 'in de vallei van zijn jaren', het meest kwetsbaar is: liefde, erotiek, seksualiteit. Kesting bouwt met zijn *from deep down under* komende bas-bariton, zijn stuntelige lijf, traag bewegingspatroon en werkelijk magnifieke tekstbehandeling een personage dat staat als een huis. De karakters om hem heen houden echter geen gelijke tred, of raken het spoor bijster in de partituur van het stuk en de aanwijzingen van de regie.

Loek Zonneveld

OTHELLO

TEKST William Shakespeare

REGIE Ivo van Hove

VERTALING EN BEWERKING Hafid Bouazza

SCENOGRAFIE Jan Versweyveld

KOSTUUMS An D'Huys

GELUIDSONTWERP Marc Meulemans

SPEL Hans Kesting (Othello), Roeland Fernhout (Jago), Barry Atsma (Cassio), Karina Smulders (Desdemona) en Anneke Blok (Emilia).